

Door mechanisatie minder saai werk en betere arbeidsomstandigheden

Door de lopende banden zijn alle werkplekken aan elkaar gekoppeld waardoor de medewerkers van elkaar afhankelijk zijn. Dat bevordert teamwerk. Ze zijn op elkaar aangewezen en afhankelijk van elkaars inzet.

Gerard, Marc en Cees de Wit van het bedrijf Germaco telen in Bovenkarspel en omgeving ongeveer 130 ha tulpen en enkele ha Zantedeschia. De tulpenbollen broeien ze allemaal zelf. In het trekseizoen werken er ongeveer 100 mensen. Door de uitgebreide mechanisatie is het werk eentonig. Daarom doen de broers er alles aan de arbeidsomstandigheden zo optimaal mogelijk te maken.

TEKST: TON HENDRIX

BEELD: LEX SALVERDA

Op het bedrijf Germaco I broeien de broers De Wit jaarlijks 15 miljoen bollen en op het nieuwe bedrijf Germaco II ongeveer 35 miljoen bollen. Samen beschikken beide bedrijven over ongeveer 2 ha glas.

Ongeveer 65 personen werken het hele jaar op het bedrijf aangevuld tot 100 personen gedurende het trekseizoen. De vaste mensen telen in de zomermaanden

de tulpenbollen en oogsten de bloemen van de Zantedeschia.

Mechanisatie bij het planten

De vroegste (de zogenoemde ijstulpen) en de laatste bollen trekken de broers op potgrond in plastic kratten van 40 x 60 cm. In ongeveer tweederde van het seizoen telen ze op water in prikbakken. Dat zijn bakken waarin op de bodem een plaat

met pennen ligt waarop de bollen worden vastgeprikt. Het planten vindt in de verwerkingsruimte plaats, in een speciaal daarvoor ingerichte ruimte.

Een ontstapelaar zet de kratten op een lopende band naar de potgrondbunker. Deze bunker deponert een bepaalde hoeveelheid potgrond in de kratten. Daarna strooit een machine ongeveer het benodigde aantal bollen in de kratten op de

Vervolg op
pagina 56

Door mechanisatie minder saai werk en betere

Vervolg van
pagina 55

potgrond. De planters hoeven daarna de bollen alleen nog maar rechtop te zetten en eventueel aan te vullen. De kratten gaan vervolgens door een grondbunker die de bollen bedekt met een laagje zand. Bij het telen op water (het prikbakken-systeem) strooit de doseerbunker de bollen uit op een mal met gaten. De planters leggen de bollen op hun kop in deze gaten. Daarna leggen ze een prikbak op zijn kop op de mal waardoor de bollen worden vast geprikt.

Een stapelaar zet de volle kratten op een pallet waarna een heftruckchauffeur ze naar een klimaatcel brengt. Daar ondergaan de bollen een aantal weken een temperatuursbehandeling totdat ze naar de teeltafdeling gaan. Het ontstapelen en het op de transporttabletten zetten van de kratten vindt weer mechanisch plaats.

Mechanisatie bij het oogsten

Zodra de eerste bloemen oogstrijp zijn, rollen de transporttabletten automatisch naar de verwerkingsruimte waar ze langs de oogsters lopen. De oogstmedewerkers trekken de rijpe bloemen uit de kratten

en leggen deze één voor één op een lopende band naar de ontbolmachine. Na het ontbollen gaan de bloemen naar de opbossers, die ze per sortering opbossen. Na het opbossen gaan de bloemen naar een bindmachine. Vervolgens rolt een inpakker 5 bossen in een vel papier en plaatst de bundels in een container. De volle containers zet hij op een etagewagen waarmee het product naar de klant gaat. Deze medewerker heeft het zwaarste werk omdat hij ongeveer 200 bloemen en een container moet wegzetten.

Werk zo leuk mogelijk maken

Door de sterke mechanisatie is het werk op een tulpenbroeierij monotoon. Sommige personen doen een geheel seizoen, dat loopt van november tot mei, hetzelfde werk. Ze staan dagen achtereen te oogsten, te bossen of te planten. Mensen die dat willen kunnen rouleren tussen optrekken, opbossen en verpakken. Daar maken bij dit bedrijf maar weinig mensen gebruik van.

Om de mensen te behouden en te voorkomen dat ze ziek worden heeft Germaco

bij de mechanisatie veel aandacht gegeven aan de arbeidsomstandigheden. Marcel van Diepen, die namens Stigas betrokken was bij de ontwikkeling en de bedrijfsopzet: "Wij hebben er alles aan gedaan om het werk voor de mensen zo leuk mogelijk te maken. Vooral door de teelt op transporttabletten en de centrale verwerking zijn we daar grotendeels in geslaagd. Nu werken alle mensen bij elkaar in dezelfde ruimte waardoor zij veel contact met elkaar hebben."

Hij vervolgt: "Door de lopende banden zijn alle werkplekken aan elkaar gekoppeld waardoor de medewerkers van elkaar afhankelijk zijn. Dat bevordert teamwerk. Ze zijn op elkaar aangewezen en afhankelijk van elkaars inzet. Daardoor worden fouten van de een direct opgemerkt door de ander. Die onderneemt daarop direct actie, omdat hij de dupe is van de fout van zijn collega. Daardoor duren fouten nooit lang. Het gevolg is dat iedereen beter gaat werken. Dat versterkt de teamgeest en leidt tot betere resultaten. Dat maakt het samen werken leuk."

Door centraal te werken kunnen de broers de werkhogte, de verlichting en het klimaat redelijk makkelijk aanpassen. Veel tulpenbedrijven oogsten in de kas. Zij hebben minder gelegenheid om de arbeidsomstandigheden te optimaliseren. Het werkoppervlak is dan vele malen groter. Bovendien is het klimaat afgestemd op de groei van de planten en niet op werkende mensen. Bij deze telers is bovendien het transport gemechaniseerd. Dat voorkomt een transportmedewerker. Een improductieve en weinig uitdagende functie.

Mechanisatie bij het opbossen

Van alle bewerkingen is het opbossen het saaist. Het werktempo wordt volledig bepaald door de oogsters. Een buffer of voorraadvorming is niet mogelijk, waardoor er continu druk op deze positie staat. De broers De Wit willen daarom ook deze werkplek verbeteren.

Samen met een aantal collega-bedrijven willen ze het opbossen mechaniseren. Daarom hebben ze Bercomex de opdracht gegeven een opbosautomaat te ontwikkelen, die ongeveer 4 tulpen per seconde sorteert en opbost. Het eerste prototype is recent bij een teler geplaatst.

Zodra de eerste bloemen oogstrijp zijn, rollen de transporttabletten automatisch naar de verwerkingsruimte. De oogstmedewerkers trekken de rijpe bloemen uit de kratten.

De oogstmedewerkers leggen de geoogste bloemen één voor één op een lopende band naar de ontbolmachine. Na het ontbollen gaan de bloemen naar de opbossers.

Bedrijfsbinding

Alle mensen, die langer dan één seizoen op het bedrijf werken, hebben jaarlijks recht op 100 euro bedrijfskleding. Daardoor zijn ze duidelijk herkenbaar.

Jaarlijks verzorgt de directie een feestavond en kunnen de medewerkers zelf iedere twee maanden iets organiseren. Het bedrijf betaalt 50% van die kosten. Op Germaco I bevindt zich een sauna en een zwembad. Iedereen kan daar twee keer per week gratis gebruik van maken. Germaco heeft een eigen website waarop allerlei informatie over het bedrijf en de producten terug te vinden. Een van de medewerkers onderhoudt deze site.

Een kerstpakket hoort tot het standaard beloningspakket. Behalve functioneringsgesprekken houden de broers ook beoordelingsgesprekken waarbij de manier van werken en de prestaties aan bod komen. Werkoverleg heeft alleen met de afdelingschefs plaats, die de belangrijkste wetenswaardigheden weer doorgeven aan de medewerkers van hun afdeling.

Arbeidsplanning

Bijna alle bloemen gaan naar Tesco. Samen met dit Engelse bedrijf hebben de

broers een productieplan opgesteld. Daardoor weten ze lang van tevoren hoeveel bloemen ze dagelijks moeten leveren. Aan de hand daarvan hebben ze een arbeidsplanning opgesteld. Met die planning bepalen ze hoeveel mensen er voor de verschillende werkplekken nodig zijn.

Vervolgserie arbeidskundige artikelen

Dit is het tiende artikel in een serie over het optimaliseren van arbeid. Eerdere artikelen verschenen in de maanden april 2007 tot en met januari 2008.

Bij de broers De Wit werken in het hoogseizoen zo'n 100 mensen in hun tulpentrekkerij. Door de uitgebreide mechanisatie doen sommige personen van november tot mei hetzelfde werk: planten, oogsten of bossen. Daarom besteden de ondernemers veel aandacht aan het optimaliseren van de arbeidsomstandigheden. Door het werken met lopende banden zijn nu alle werkplekken aan elkaar gekoppeld. Dat bevordert het teamwerk, versterkt de teamgeest en leidt tot betere resultaten.

SAMENVATTING

Tegenwoordig word ik regelmatig belaagd door mijn nazaten en hun netwerk over maatschappelijk verantwoord ondernemen in de tuinbouw. Dit item is kennelijk nogal inspirerend voor het aanstormende talent. Er worden namelijk in mijn omgeving heel veel werkstukken en scripties over dit onderwerp geproduceerd.

Mogelijk scoort deze titel bij de inmiddels wat vergrijzende idealisten, die voor een baan in het onderwijs gekozen hebben. Ook de jeugd werkt marktgericht.

Een ding is helder, een gelikt verhaal over verantwoord energieverbruik, lichtafscherming, biologische bestrijding, compostering, recirculatie - en vooral niet vergeten de kantine verbouwd tot bruine kroeg compleet met flipperkast en pingpongtafel - scoort geweldig bij jeugd en docenten.

Scholieren en studenten komen ook graag een handje helpen in de vakantie of op de vrije zaterdag om op deze manier hun meestal prijzige hobby's en weekendversnaperingen te financieren. Snel goed Pools leren spreken is een argument wat je heel weinig beluistert.

Wat een beetje haaks staat op dit primaire enthousiasme is dat er toch maar relatief heel weinig jongens en meisjes hun toekomst werkelijk op groen zetten. De groene scholen en zelfs de nog groenere hogescholen en universiteiten leiden duidelijk aan bloedarmoede en je hoeft zeker niet te loten om deel te mogen nemen aan deze opleidingen. Dat is vreemd want je zou toch verwachten dat het daar storm gaat lopen na het wederom opvangen van heel veel ooh's, aah's en complimenten na een bedrijfsexcursie of project.

De tuinbouw vindt men wel mooi om naar te kijken maar toch niet mooi genoeg om in te werken. Het is dan ook vooral de technische innovatie die veel indruk maakt, maar daarmee heb je nog geen uitdagende baan of loopbaan te bieden.

Planten en mensen hebben één ding gemeen ze willen allebei heel graag groeien. Misschien snappen kwekers meer van planten dan van mensen als het over groeien gaat. Want groeien daar moesten we het altijd al van hebben. Eerst was het de plant, toen het bedrijf en nu de organisatie.

En iedere kweker weet dat na lang en hard werken aan groeien, de plant ook een keer gaat bloeien.

Peter Klapwijk
teeltadviseur uit Bleiswijk
Peter@greenq.nl